

The background of the cover is a soft, impressionistic painting of a woman with long, wavy brown hair, looking slightly to the right. She is wearing a light-colored top. The setting is a lush green landscape with trees and a path leading into the distance. The overall mood is serene and nostalgic.

ALS DROMEN VERVAGEN

Anne-Marie
Hooyberghs

ALS DROMEN VERVAGEN

Als dromen vervagen

NUR 344

ISBN 978 90 205 2986 9

© 2010 Uitgeverij Westfriesland, Kampen

Omslagillustratie: Jack Staller

Omslagontwerp: Van Soelen Communicatie

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

HOOFDSTUK 1

Vier Franse soldaten liepen naast een paard en een kar met opgezette wanden. Ze droegen vuile, versleten jassen, die tot aan hun hals waren dichtgeknoopt, een gehavende broek en bemoderde, versleten laarzen. In tegenstelling tot hun kledij blonken de geweren die over hun schouders hingen. Een vijfde soldaat kwam achter de kar aan, zorgvuldig de bevroren plassen vermijdend. Hij zag er veel beter uit dan de anderen. Op zijn hoofd droeg hij een hoed met omgeslagen rand, en zijn jas was omgord met een riem waarachter twee pistolen zaten. Zijn laarzen waren netjes gepoetst en glommen. Het voertuig hobbelde krakend over het bevroren karrenspoor. Witte ademstoten van mens en dier in een met rijp bedekt winters landschap.

Justus Michiels zag het konvooi van ver aankomen toen hij dampende mest uit de stal afvoerde. Nu de bomen en de struiken kaal waren, kon hij ver over de akkers en velden kijken tot aan de dichtbegroeide rand om het dorp, waarboven de kerktoren als een baken uitstak. Hij rechte zijn stramme rug, en zijn mond werd een harde lijn.

Het was bitter koud, en er begon een druilerige ijsregen te vallen op deze vroege januaridag van 1793, maar Justus voelde de kou niet eens. Zijn aandacht was nu volledig op de soldaten gericht, en vooral op de man achter de kar. 'Wat hebben die vervloekte sansculotten* nu weer nodig?' siste hij nijdig tegen zijn zoon Bernus, die iets verder bij de mesthoop stond. 'Hebben we nog niet genoeg moeten geven? Ze eisen potdomme het brood uit onze mond.'

Toon, zijn andere zoon, had het konvooi ook gezien. Hij kwam uit de schuur en voegde zich bij zijn broer en zijn vader. De twee jonge mannen keken al net zo giftig naar de naderende soldaten. Johannes Van Leer, de man achter de kar, keek met gemengde gevoelens naar de drie krachtige gestalten die hem voor de stal stonden op te wachten. Daarnaast zag hij het lemen woonhuis,

---

* benaming voor de Franse revolutionairen, die – in tegenstelling tot de adel – geen pofbroek of *culotte* droegen.

waar nu geen enkele beweging merkbaar was. Aan de andere kant stond haaks een schuur, waarvan de dubbele houten deur openstond. Achter en om het huis was een kale begroeiing te zien, die overging in een uitgestrekt woud van beukenbomen. Zijn blik gleed terug naar de drie mannen. Aan de ene kant voelde Johannes – of Hannes, zoals hij hier genoemd werd – zich ver boven hen verheven, nu hij gemachtigd was een compagnie soldaten te leiden. Aan de andere kant boezemden de woedende blikken van deze drie mannen hem angst in. Hij kende boer Justus maar al te goed en hij wist dat deze man met één maai van zijn arm een beer kon vellen. Maar nu zou deze boer zich heel koest moeten houden. Anders zou hij zijn soldaten bevel geven hun wapens op hem te richten en te schieten als dat nodig mocht zijn.

Toen het paard een aantal meters voor het huis tot stilstand kwam, ging Hannes naar de drie mannen toe. Hij knikte ter begroeting naar Bernus en Toon en bleef voor hun vader staan. 'Dag, Justus.'

Justus wierp hem een minachtende blik toe. Hij kende Hannes maar al te goed. Hij was net zo oud als zijn zoon Toon en had hier op de boerderij dikwijls de oogst helpen binnenhalen. Hij kon maar niet begrijpen dat deze jongeman van de ene op de andere dag Fransgezind was geworden en op die manier zijn eigen mensen uitbuitte. Hij wist dat Hannes' ouders er sterk onder leden en dat ze alles gedaan hadden om hun zoon weer op het rechte pad te krijgen, maar Hannes bleek niet voor rede vatbaar. Hij volgde de regels van de Franse republiek. Die zouden vrijheid, gelijkheid en broederschap voor het volk brengen. Volgens Hannes mochten de dorpelingen blij zijn dat ze bij de Franse republiek werden ingelijfd. Bah! Ketterij en volksverlakkerij, dat was het. Justus klemde zijn kiezen op elkaar. 'Wat kom je hier doen?' vroeg hij bars.

'Nou, nou, wat een ontvangst. Je mag blij zijn dat je de Franse republiek kunt helpen, Justus. Bovendien word je er rijkelijk voor beloond.'

'Leugens! Dat geld is waardeloos, en dat weet jij heel goed. Je hoeft hier dus niet met die onzin aan te komen. Het enige wat je

doet, is de mensen uitzuigen en beroven van datgene wat ze met hard werken verkregen hebben.'

'Uitzuigen is het verkeerde woord, Justus. Jij bent altijd een welgestelde boer geweest, en ik weet dat je verscheidene vetgemeste varkens hebt. Het is toch niet meer dan normaal dat je je rijkdom een beetje deelt met de mensen die je vrijheid bevechten? Mijn mannen moeten ook eten.' Hannes liet een papier zien waarop in het Frans een aantal eisen waren opgesteld. 'Hier staat wat we willen hebben, en ook dat je ervoor betaald zult worden, maar zo te horen heb je geen vertrouwen in het nieuwe systeem, en heeft het dus geen zin dat ik je daarop wijs.'

Justus' verweerde gezicht verstrakte. 'Jij kunt erop zetten wat je wilt. Ik begrijp die vreemde taal niet en ik wil die ook niet leren kennen.'

'Dat is dan jammer voor jou.' Er gleed een geamuseerde glimlach over Hannes' gezicht. Van het feit dat hij een paar jaar geleden zijn geluk verder van huis had gezocht, plukte hij nu de vruchten. Hij had meer dan een jaar door het Franse rijk gezworven en op verschillende hoeven gewerkt, waardoor hij de Franse taal nu tamelijk goed beheerste. Het verhoogde zijn trotse gevoel. 'Maar omdat ik de kwaadste niet ben, zal ik het voor je vertalen,' vervolgde hij. 'Er staat in, boer Justus, dat de Franse republiek een vetgemest varken van je wil kopen.'

'Kopen?!' Justus spuugde het woord uit. 'Dieven zijn jullie. Jullie zijn niet meer dan parasieten die profiteren van het zweet en het werk van gewone mensen als wij. Ik hoop dat God je hiervoor zal straffen.'

'God bestaat niet meer, Justus. Dit land valt nu onder de wetten van het Franse rijk, en daarin zijn kerken en kloosters afgeschaft. De pastoor kan me niet langer meer bedreigen met de duivel en de hel, en daar ben ik alleen maar blij om. Maar ik ben hier nu niet om je de les te lezen. Er staat nog meer op dit papier, Justus. Er staat dat ik gemachtigd ben je zoon Toon op te eisen. Hij moet ons helpen de opgelegde belastingen te innen.'

'Wat?' Justus donkere ogen priemden woedend. 'Om de dooie dood niet! Dat je ons het eten uit onze mond komt stelen, is al

erg genoeg, maar je kunt me niet dwingen mijn zoon aan je mee te geven.'

Hannes zwaaide met het papier. 'Dat kan ik wel, Justus. Dit is een officieel document. Je mag nog blij zijn dat ik alleen Toon opeis.'

'Nee! Toon blijft hier. En als je het waagt hem mee te nemen, knijp ik je de strot dicht.'

Hannes ging veiligheidshalve een paar passen achteruit en gaf de soldaten een teken. In een oogwenk waren hun geweren op Justus gericht. De scherpe bajonetten die erop gestoken waren, glommen in het licht.

Lisbeth, Justus' vrouw, had alles gehoord en gezien. Nu de wapens dreigend op haar man werden gericht, kwam ze lijkwit en ontdaan naar buiten gehold. Ze ging beschermend voor hem staan en keek met een wanhopige blik naar Hannes. 'Kan Toon niet hier blijven, Hannes?' smeekte ze. 'Hij is hier nodig.'

'De Franse republiek heeft hem harder nodig, Lisbeth.'

'Dat zullen we dan weleens zien.' Razend wilde Justus Hannes te lijf gaan.

Lisbeth kende haar man goed genoeg om te weten waartoe hij in staat was. 'Nee,' smeekte ze. 'Maak het niet erger dan het is, Justus.' Ze probeerde wanhopig hem tegen te houden.

Toon en Bernus, die tot nu toe alles stilzwijgend hadden aangehoord, kwamen nu ook in actie en hielpen hun moeder hun vader tegen te houden.

'Haal je geen ellende op de hals, vader,' zei Toon. 'Wat kun je beginnen tegen vier geladen geweren?'

'Ik breek hun de nek voordat ze kunnen schieten.'

'En moeder dan? En de vrouwen en de kinderen binnen? Sta je ook voor hun veiligheid in wanneer je deze soldaten om zeep helpt?'

'Toon heeft gelijk, vader,' zei Bernus zacht. 'We kunnen niets doen zonder dat er straks een heel leger voor onze neus staat.'

Toon knikte. 'Ik moet met hen mee, vader. We kunnen alleen maar hopen dat de Franse bezetters vlug verdreven worden. Met wat geluk ben ik met een paar weken weer thuis.'

Justus balde zijn vuisten. Hij besepte maar al te goed dat zijn

vrouw en zijn zonen gelijk hadden en dat hij de situatie alleen maar erger maakte als hij weigerde. Hij moest aan de vrouwen en de kinderen denken. Hij had zich nog nooit zo machteloos gevoeld. Hij richtte zijn blik naar de grond en liet zijn schouders hangen.

Lisbeth was opgelucht dat haar man capituleerde, maar ze keek met een intens bezorgde blik naar Toon, haar derde zoon. Ze was bang dat ze hem nooit meer zou terugzien. Het Franse leger was immers niet te vertrouwen. O, God, waarom? Waarom een van haar kinderen?

Bleek en gelaten richtte Toon zich tot Hannes: 'Ik zal met je meegaan, Hannes. Maar geef me nog de kans om behoorlijk afscheid te nemen.'

Hannes perste zijn lippen op elkaar. Hij had niet veel zin om aan Toons verzoek te voldoen, na alles wat Justus hem in het gezicht geslingerd had. Maar Toon was vroeger zijn beste vriend geweest. Dat was ook de reden waarom hij Toon uitgekozen had. Misschien kon hij hem ompraten zodat hij ook vrijwillig voor de Franse republiek zou gaan werken, en ze weer vrienden konden worden. Hij knikte. 'Goed. Vlug dan. We hebben hier al lang genoeg gelanterfant.'

Toon drukte zijn moeder tegen zijn borst. 'Ik kom vlug terug, moeder,' zei hij zacht. 'Je zult het zien. Zal ik Lienke vragen of ze een ransel voor me maakt? Ik kan maar beter een deken meenemen en een nachthemd.'

Lisbeth schudde haar hoofd. 'Ik zal het zelf wel maken, Toon.' Ze liep het huis weer in, waar Lienke en Roos met een bang hart stonden te wachten.

Twee kleine kinderen keken met grote ogen van achter Roos' rok door de openstaande deurnaar het tumult buiten. Ze begrepen niet goed wat er gebeurde, maar voelden de gespannen, angstige sfeer heel goed aan.

Lienke keek met een bange blik naar haar moeder. Ze had alles gehoord en zag al net zo wit.

Maar Lisbeth kon haar dochter niet aankijken. Het verdriet en de angst in Lienkes ogen zouden haar kwetsbaar maken, en ze wilde zich sterk houden. Ze wilde zich sterk houden voor Toon

en voor Justus. Zonder een woord te zeggen liep ze langs de vrouwen heen, en ze verdween in de bijkeuken.

Op dat ogenblik kwam Toon de kleine woonkamer binnen, vergezeld door twee sansculotten met hun wapens in de aanslag, zodat hij niet kon ontsnappen om onder te duiken. Zonder een woord te zeggen drukte hij zijn schoonzus Roos tegen zich aan. Daarna de kinderen. Als laatste omhelsde hij zijn zus Lienke. 'Ik hoop dat ik met een paar weken terug ben, Lienke,' fluisterde hij zacht. 'Maar mocht ik toch langer...' Hier stokte zijn stem. 'Zorg goed voor vader en moeder, zus, en denk af en toe ook aan mij.' 'O, Toon, ik zal altijd aan je denken. Kom vlug terug, alsjeblijft. Waag het niet je leven te geven voor de Fransen.'

Toon grinnikte gespannen. 'Wees maar gerust, Lienke. Ik zal alles in het werk stellen om heelhuids en zo vlug mogelijk terug te komen. Tot gauw.' Na nog een laatste omhelzing liet hij haar abrupt los. Hij ging weer naar buiten, waar hij kort afscheid nam van zijn broer en zijn vader. Hij vond het jammer dat hij geen afscheid kon nemen van zijn oudere broers Nelis en Gerard, die op dit moment niet thuis waren. Toen Lisbeth met een goed gevulde ransel terugkwam, was zij de laatste van wie hij afscheid nam. Hij keek haar in de ogen, prentte de vorm van haar gezicht in zijn geheugen, de kleur van haar ogen, de liefde in haar blik, de zorgzaamheid van haar ruwe handen, de zachtheid van haar moederlijke lichaam. Hij nam alles in een paar seconden in zich op. Als een spons. Want dat beeld zou hij iedere dag met zich meedragen zolang hij leefde. Met deze oorlogszuchtige bezetter was alles onzeker. Het beeld van zijn moeder zou hem sterken en steunen in geval van nood en hem de moed geven om deze waanzinnige tijd te overbruggen. 'Tot gauw, moeder,' fluisterde hij zacht. Na deze woorden draaide hij zich met een ruk om en ging hij naar de kar en de wachtende soldaten. Zonder nog één keer om te kijken leidde hij het paard naar de stal.

Bernus hielp zijn broer het varken op te laden.

Daarna verliet Toon de veiligheid van zijn ouderlijk huis.

Gerard en Nelis waren op de hoogte gebracht en waren zo vlug mogelijk gekomen. Nu zaten ze met z'n allen bij elkaar in de klei-

ne, donkere woonruimte. Alleen het knetterende vuur in de open haard verlichtte de plaats en tekende grillige, dansende patronen op lichamen en witgekalkte wanden. Heel de familie ging gebukt onder de vordering. Na een aantal verwensingen en woedende uitspraken aan het adres van Hannes Van Leer en de Franse bezetters was het stil geworden. Zelfs de kinderen lieten zich niet horen.

Lienke keek naar haar moeder. Ze zat in een leunstoel bij de haard. Ze had haar handen samengevouwen en zat stil te bidden. Haar grijzende haren had ze zoals altijd in een knotje bij elkaar gebonden. Hier en daar waren wat lokjes losgeraakt, en die lagen op haar voorhoofd en haar wangen. De rimpels om haar mondhoeken en op haar voorhoofd leken dieper dan anders. Aan de andere kant van het open vuur zat haar vader. Groot en breed, met een stevig, hoekig hoofd en een bos donker haar dat aan de slapen grijs begon te worden. Hij zat nu wat in elkaar gedoken en keek met een starende blik naar het spelende vuur.

Haar broers zaten aan de tafel. Gerard was de oudste. Hij was zesentwintig. Hij was het evenbeeld van hun vader, met dezelfde donkere haren en bruine ogen en hetzelfde robuuste gezicht. Roos, zijn vrouw, mollig en blozend, stond achter hem. Ze had hun zoontje Twan van dertien maanden in haar armen. Fientje, hun dochtertje van drie, stond naast haar en keek verbaasd naar de kring zwijgende volwassenen.

Naast Gerard zat de twee jaar jongere Nelis. Een mengeling van het lichtere haar van zijn moeder met de donkere ogen van zijn vader. Iedereen zei dat Lienke en hij wel een tweeling konden zijn, want zij had dezelfde trekken geërfd. Nelis schudde ontkennend zijn hoofd, alsof hij nog altijd niet kon vatten wat er gebeurd was. Nelis' vrouw Emma keek bedremmeld toe, terwijl ze tegen de gesloten deurtjes van een van de twee bedsteden geleund stond die aan weerszijden van de haard waren getimmerd. Ze was drie maanden zwanger, en Lienke kon door haar rok en schort heen al een lichte welving zien. Sinds hun huwelijk woonde het jonge paar bij Emma's ouders in, waar Nelis' hulp op de boerderij heel welkom was.

De twintigjarige Bernus sloot de rij. Net als Gerard was hij don-

ker van haar, maar hij had de blauwe ogen van moederskant. Hij was de jongste van de broers en hij voelde zich schuldig omdat hij zich opgelucht had gevoeld dat ze Toon hadden opgepakt, en niet hem.

‘Hij heeft niet eens de kans gekregen om onder te duiken,’ zei Justus na een hele tijd van stilzwijgen. ‘Hannes wist verdomd goed wat hij deed. Als ik hem ergens alleen tegenkom, draai ik zijn nek om en laat ik hem in de mestput verdwijnen.’

Lisbeth keek hem geschrokken aan. ‘Zeg zoiets niet, Justus,’ riep ze verwijtend. ‘Heb jij dan geen medelijden met Karel en Mia? Hannes is nog altijd hun zoon, ook al werkt hij voor de Fransen.’

‘Dan kun je maar beter geen zoon meer hebben,’ bromde Justus.

Lisbeth zuchtte diep en begon hardop te bidden, waarna de anderen automatisch bijvielen. Ze was streng katholiek opgevoed, zoals bijna iedereen in deze streek, en gebeden waren een welkome hulp in tijden van onmacht en verdriet. Na de rozenkrans vroeg Lisbeth God goed op haar Toon te passen. Daarna stond ze op. Ondanks haar verdriet zag ze in dat haar zoon niet terugkwam als ze gewoon bleef zitten. Er was nog een heleboel werk te doen. ‘Het leven gaat verder,’ zei ze kranig. ‘En ik weet zeker dat Toon vlug terug zal komen. Het heeft dus geen zin hier onze tijd te verdoen.’ Om haar woorden kracht bij te zetten hing ze een ketel water boven het vuur en nam ze de mand met aardappelen om deze te gaan schillen.

Justus knikte. Zijn vrouw had gelijk. Bovendien was werken de beste manier om te kalmeren en dat brandende gevoel van woede en haat te onderdrukken.

Na het eten vertrokken Nelis en Emma naar hun eigen huis. Gerard was na zijn huwelijk met Roos in het ouderlijk huis blijven wonen. Hij ging nu samen met Justus en Bernus naar buiten. Roos bleef met de andere twee vrouwen achter.

‘Ik heb eigenlijk geen zin om iets te doen,’ zei Lienke somber. Lisbeth knikte. ‘Zo voel ik me ook, Lienke. Maar met tobben bereiken we niets. Dat maakt het alleen maar erger.’ Ze keek met

een tedere blik naar haar jongste kind. Ze was blij dat ze uiteindelijk toch nog een meisje had gekregen. Na viermaal achter elkaar een jongen gebaard te hebben – en na drie miskramen – had ze de hoop opgegeven. Maar gelukkig was Lienke toch nog gekomen. Een wolk van een dochter. Nu was haar dochter bijna zeventien. Ze was een pracht van een jonge vrouw geworden, met haar blonde, golvende haren en donkere ogen.

Roos veegde met haar schort de mondjes van haar kinderen schoon en zette de jongste op de grond bij de houten blokjes, zodat het kind kon spelen. 'Bovendien gaat het werk niet vanzelf, Lienke,' kwam ze ertussen. 'Of ben je al vergeten dat het vandaag wasdag is? Het beddengoed moet nog afgehaald worden, en de stromatrassen moeten weer gevuld. We zullen onze handen meer dan vol hebben. Bovendien sta ik er met je moeder zo goed als alleen voor, want jij moet vandaag nog naar oom Karel.'

Lisbeth keek haar dochter met een blik van verstandhouding aan. Roos hield niet van nietsdoen. Dat was wel duidelijk. Toen Gerard vier jaar geleden met haar trouwde, waren Lisbeth en Lienke blij geweest met haar werklust. Een paar handen extra maakten het werk lichter. Maar Roos bleek al vlug het roer in handen te willen nemen. Zij commandeerde en verdeelde het werk naar eigen goeddunken. Gelukkig had Lisbeth haar al vlug laten voelen dat zij geen eisen te stellen had. Maar Roos kon het niet laten Lienke te bevelen. Zij was tenslotte al vierentwintig, een stuk ouder dan Lienke. Ze vond dat het haar recht was. Bovendien had ze al voor nageslacht gezorgd door Gerard een zoon en een dochter te geven. Dat gaf haar toch wat meer privileges, niet?

Lienke maalde er niet om. Ze kende Roos immers. Ze commandeerde graag, maar ze was zo kwaad nog niet.

Terwijl Roos zich nog met de kinderen bezighield, hielp Lienke haar moeder met het opruimen van de vaat en het afhalen van het beddengoed. Daarna nam ze haar lange, wollen cape met capuchon. Ze sloeg deze om en maakte de stof met een speld vast. Ze nam de mand die haar moeder vanochtend vroeg al had klaargemaakt, en vertrok naar het nabijgelegen dorp Oevel, waar oom Karel woonde.

Oom Karel was Justus' jongste broer. Hij woonde, samen met zijn vrouw Neel en hun vijf jonge kinderen, in een bouwvallig lemen hutje aan de rand van het bos. In tegenstelling tot zijn broer en zijn zus met hun gezinnen hadden zij er op dit ogenblik erg veel moeite mee de eindjes aan elkaar te knopen. Daarom stuurde Justus zijn dochter af en toe naar hen toe om hun iets extra's toe te stoppen.

Zodra Lienke buiten kwam, voelde ze de koude noordenwind. Ze zette haar capuchon op en huiverde. Bij de stal zag ze haar vader met een kar mest rijden. 'Dag, vader. Ik zal oom Karel de groeten doen.'

'Doe dat, Lienke. Loop maar flink door, want het is ijskoud vandaag. En kom vlug terug. Het werk wordt er niet minder door als je te lang treuzelt.'

'Wees maar gerust, vader. Tot straks.'

Justus keek zijn dochter nog een poosje na. Hij moest toegeven dat hij bezorgd was om zijn jongste kind, ook al was ze niet bepaald op haar mondje gevallen en stond ze haar mannetje. Maar nu Lienke een knappe jonge vrouw geworden was, was zijn bezorgdheid alleen maar groter. Hij zou het niet kunnen verdragen dat een of andere opgeschoten slungel haar zomaar zou aanspreken of – nog erger – haar met een vinger zou durven aanraken. En zeker geen sansculot! Die zou niet alleen Justus' woede op zijn hals halen, maar ook die van zijn vier zonen. Zijn Lienke verdiende alleen maar het beste.

Lienke hield op haar beurt ook van haar ouders en haar broers, ook al plaagde Bernus haar meer dan haar lief was. Haar vader was dan misschien wel streng en boezemde haar met zijn harde woorden misschien weleens angst in, maar het leven was ook niet gemakkelijk door die Franse bezetters. Op zijn manier hield hij van zijn gezin. Dat wist ze zeker en dat voelde ze ook. Nee, ze had heus niet te klagen. Ze moest hard werken – dat was een feit –, maar wie moest dat niet?

Ze rilde toen de wind wat stuifsnieuw meevoerde, en ze boog haar hoofd tegen de wind toen ze afboog van het karrenspoor dat naar het dorp liep, een smal voetpad over het gras volgde en vervolgens tussen de dichte begroeiing van het bos verdween.

Het dorpje Tongerlo, waar Lienke woonde, was niet erg groot. Buiten een kerkje stonden er enkele met mos bedekte lemen huisjes, waarvan de gevels half verscholen stonden onder bomen en struikgewas. De pastorie stond naast het kerkhof, en enkele fraaie huizen van de koster/schoolmeester, de notaris en de brouwer stonden wat verder het dorp in. Tussen de huizen waren open ruimten waardoorheen men over de velden en beemden kon kijken tot aan de uitgestrekte bossen die het dorp aan alle kanten omsloten en het zo deden lijken op een lieflijk dal tussen hoge gebergten.

De grote onverharde weg die op een afstand van het dorp liep, was de enige verbindingsweg met de grotere gemeenten of steden. De dorpjes onderling waren alleen maar verbonden door voetpaden die door de onmetelijke, donkere, dichte bossen slingerden.

Oevel, het dorpje waar oom Karel woonde, was nog kleiner dan dat van Lienke. Ze moest een flinke afstand afleggen voordat ze er was, maar ze vond het helemaal niet erg. Ze vond het heerlijk er even tussenuit te zijn. Ze genoot van de stilte en de schoonheid van het bos. Ze genoot ervan een paar uur verlost te zijn van het eeuwige zware werk op de boerderij.

De wind beroerde de takken en liet ze tegen elkaar schuren, waarbij zodat ze een krijsend geluid voortbrachten. Het deed een beetje spookachtig aan, maar Lienke was helemaal niet bang in het bos. Ze kende de herkomst van alle geluiden en wist waar ze de beste bessen, de dikste noten en de heerlijkste paddenstoelen kon vinden. In de zomer zorgden de bladeren voor een koele schaduw of een natuurlijk afdak tegen de regen. Dan was het alsof ze door een groene tunnel liep. De kale winterkruinen hadden het voordeel dat er heel wat meer licht kon doordringen. Een winterkoninkje vloog voorbij en verdween in de kale begroeiing naast het voetpad.

Plotseling bleef Lienke staan. Een meter of vijf voor haar stond een ree. Roerloos. Dat duurde maar even. Toen spurte het dier geschrokken weg. Het sprong lenig en sierlijk over het kreupelhout tussen de bomen het bos in totdat het opgeslokt werd door de begroeiing. Lienke glimlachte. Kijk, daarom hield

ze zo van deze plek. Er was altijd wel iets wat haar kon boeien. Was het geen ree, dan was het wel iets anders, maar saai vond ze het leven zeker niet. Ze dacht even aan de veranderingen die de Franse bezetters hadden doorgevoerd. Van de republikeinse kalender, waar ze maar niet kon aan wennen, tot het verjagen van de geestelijken uit hun kerken. Van die veranderingen hield ze zeker niet. Ze hoorde haar vader en haar broers er bijna iedere avond over praten. Soms kwamen er mensen uit het dorp bij hen op bezoek. Dan laaiden de discussies hoog op, en werd er heftig geprotesteerd tegen de Fransen, tegen de gedwongen veranderingen en vooral tegen de torenhoge belastingen die ze oplegden. Maar gelukkig konden ze haar deze ontmoeting met de ree niet afnemen. Of haar tochtje naar oom Karel.

Ze schudde haar hoofd toen ze zag dat ze nog altijd op dezelfde plaats stond terwijl ze dit allemaal overdacht. Op die manier kwam ze niet ver. Bovendien was het veel te koud om lang stil te blijven staan. Ze rilde en ging vlug verder.

Het lemen huisje van oom Karel stond een eind van het eigenlijke dorpje af. Hij woonde erg afgelegen, half verscholen tussen bomen en struikgewas. Er kwam rook uit de schoorsteen, en een paar magere hennen scharrelden in de halfbevroren grond. Lienke was blij dat ze naar binnen kon en dat het vuur in de haard haar een beetje kon verwarmen. Ze voelde haar tenen bijna niet meer, ook al had ze zo veel mogelijk hooi in haar klompen gestopt.

Het was binnen niet veel soeps. De kleine woonruimte was gevuld met kinderen, een wankele houten tafel met stoelen, een gevlochten wieg in de hoek, een grote open haard met een ketel aan een haak en twee eenvoudige bedsteden aan weerszijden, waarvan het beddengoed vies en slordig uitpuilde. Het rook er bedompt, naar zweet en urine. Maar het was er tenminste warm, en zo te zien en te horen, waren ze erg blij met haar komst. Vooral met het eten dat ze bij zich had. Neel liet het wel niet met woorden merken, maar Lienke zag het duidelijk aan haar blije gezicht. Ook de blije en verwachtingsvolle blikken van de grootste kinderen vertelden haar genoeg. Alleen Karel, die

voorovergebogen op een stoel naar het vuur zat te staren, liet niets van zijn gevoelens merken.

Maar toen Lienke hun het tragische nieuws van Toons gedwongen tewerkstelling vertelde, was hij in alle staten. Hij haatte de Franse bezetters meer dan wie ook en vroeg zich hardop af waarom zijn broer die Fransen de nek niet had omgedraaid. Lienke besloot wijselijk te zwijgen over het feit dat dit bijna gebeurd was. Het was zo al erg genoeg.

De oudste twee jongens werden luidruchtig en zeurden voortdurend om het eten dat Neel angstvallig van hen weg hield zodat het eerlijk verdeeld kon worden. De baby in de wieg begon te huilen. Neel nam hem met een zucht op en legde hem aan de borst.

Lienke profiteerde van deze korte onderbreking om de kinderen te bekijken. Ze waren nog altijd even vies. Hun gezichtjes stonden vol vuile vegen, hun haren zaten in de war, en hun kleren waren niet om aan te zien door de vlekken en de smurrie die erop geknoeid was. Lienke begreep niet waarom Neel haar kinderen niet beter verzorgde. Haar moeder zei dat dit kwam door de armoede, maar je had toch geen geld nodig om je kinderen behoorlijk te verzorgen? Nee, ze begreep het niet goed, en ze was dan ook blij dat ze na een praatje en de nodige roddels terug kon gaan.

Anne-Marie Hooyberghs

ALS DROMEN VERVAGEN

Lienke Michiels is verliefd op Simon, een zonderlinge muzikant die in het bos bij haar dorp woont. Een onmogelijke liefde, want zij is de mooie dochter van een welgestelde herenboer en hij is een armoedzaaier. Maar dat is nog niet het ergste: met zijn doordringende blik en betoverende muziek jaagt deze zogenoemde 'bosduivel' mensen angst aan.

Lienke weet wel beter dan zich hierdoor te laten leiden. Zij heeft ervaren hoe zorgzaam en lief Simon is. Haar familie maakt haar echter duidelijk dat als ze haar wil doordrijft en een relatie met Simon aangaat, ze verstoten zal worden. Dus trouwt ze met Nand, een goede en betrouwbare partij. Maar achter gesloten deuren blijkt juist Nand een bruto te zijn, en Lienke blijft verlangen naar Simon.

Anne-Marie Hooyberghs debuteerde als romanschrijfster met het indrukwekkende *Korenbloemblauw*, dat zich net als dit tweede boek afspeelt in Vlaanderen.

ISBN 978 90 205 2986 9 • NUR 344

www.kok.nl

9 789020 529869